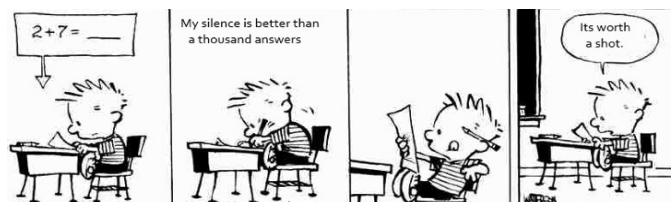

Ta'anit Esther or Nikanor's Day? The History of the 13th of Adar

תענית אסתר או יום ניקנור? גלגוליה של יום י"ג באדר במשך הדורות

Ari Lamm

1) Fasting in Megillat Esther

Esther 3:12 (ca. late 5th – early 4th century BCE)

וַיִּקְרָאוּ סֹפְרֵי הַמֶּלֶךְ בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן, בְּשָׁלוֹשָׁה עָשָׂר יוֹם
בּוֹ, וַיִּכְתֹּב כָּל-אֲשֶׁר-צִוָּה הָמֶן

Then were the king's scribes called in the first month [Nisan], on the thirteenth day thereof, and there was written, according to all that Haman commanded...

Esther 4:3

וּבְכָל-מְדִינָה וּמְדִינָה, מְקוֹם
אֲשֶׁר דִּבֶּר-הַמֶּלֶךְ וּדְתוֹ מֵאִיעַ--
אֲבָל גָּדוֹל לַיהוּדִים, וְצוּם וּבְכִי
וּמִסָּפֵד; שָׁק וְאִפְרָ, יָצַע
לְרַבִּים

And in every province, whithersoever the king's commandment and his decree came, there was great mourning among the Jews, and fasting, and weeping, and wailing; and many lay in sackcloth and ashes.

Esther 4:16

לֵךְ, כְּנוּס אֶת-כָּל-הַיְּהוּדִים
הַנִּמְצָאִים בְּשׁוּשָׁן, וְצוּמוּ עִלַּי
וְאַל-תֹּאכְלוּ וְאַל-תִּשְׁתּוּ שְׁלֹשֶׁת
יָמִים לַיְלָה וַיּוֹם--גַּם-אֲנִי
וּנְעֹרָתִי, אֲצוּם כֵּן; וּבִכְן אֲבֹא
אֶל-הַמֶּלֶךְ, אֲשֶׁר לֹא-כֹדֶת,
וְכִאֲשֶׁר אֲבֹדָתִי, אֲבֹדָתִי

'Go, gather together all the Jews that are present in Shushan, and fast for me, and neither eat nor drink three days, night or day; I also and my maidens will fast in like manner; and so will I go in unto the king, which is not according to the law; and if I perish, I perish.'

Seder 'Olam Rabbah 29, line 15 [MSS ל, ד, א, ב, ed. Milikowsky] (ca. late 1st century CE)

בַּחֲמֵשָׁה עָשָׂר בְּנִסָּן (בּוֹ) נִכְנְסָה אֶסְתֵּר לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ בִּשְׁשָׁה
עָשָׂר בְּנִסָּן תָּלוּ אֶת הָמָן עַל הָעֵץ

On the 15th of Nisan, Esther entered before the king. On the 16th of Nisan, they hanged Haman from the tree.

2) Three Day Fast in ארץ ישראל

Tractate *Soferim* 17:3 (Italy/Byzantium, ca. 9th-10th century CE)

שְׁלֹשֶׁת יָמֵי הַצּוּם אֵין מִתְעַנִּין אוֹתָן רְצוּפִין אֲלָא
פְּרוּדִין שְׁנֵי וַחֲמִישִׁי וּשְׁנֵי וּרְבֻתִּינוּ שְׁבָאֲרֵץ יִשְׂרָאֵל
נִהְגוּ לַהֲתַעֲנוֹת אַחֵר יְמֵי הַפּוּרִים מִפְּנֵי נִיקְנֹר
וַחֲבִירָיו וְעוֹד שְׁמֵאֲחֵרִין בְּפוּרְעָנוֹת וְאֵין מְקַדִּימִין

The three fast days are not fasted consecutively but separately: Monday, Thursday, and Monday. The Sages of the land of Israel were accustomed to fast after the days of Purim because of Nikanor and his cohorts, and also because punishments are postponed and not advanced.

3) "Nikanor and his cohorts" and the Battle of Adasa

II Maccabees 15:34-36 (ca. late 2nd century BCE)

34. Everyone there looked up to heaven and praised the Lord, who had revealed his power and had kept his Temple from being defiled. 35. Judas hung Nicanor's head from the wall of the fort, as a clear proof to everyone of the Lord's help. 36. By unanimous vote it was decided that this day would never be forgotten, but would be celebrated each year on the eve of Mordecai's Day, which is the thirteenth day of the twelfth month, called Adar in Aramaic.

Megillat Ta'anit, p. 298 [ed. Noam] (red. early 1st century CE)

בַּתְּלַת עָשָׂר בִּיה
נִיקְנֹר

On the 13th thereof, Nikanor.

4) The Geonim & תענית אסתר

R. Natronai Gaon, Responsum 177 [Ms. Cambridge, Add. 74] (ca. mid-late 9th century CE)

כך מנהג בישיבה ולפני נשיא, כשיושבין לפני ראשי ישיבו' וחכמי שתי ישיבות, בתעניות שלאחר שבת של רגל, וכן בכל תעניות...ובין בתענית פורים...בין שחרית בין מנחה קורין בויחל משה - חוץ מתשעה באב	Such is the custom in the academy and before the Exilarch, when the heads of the academies and the sages of the two [major] academies sit before him; whether on the fast days after the <i>Shabbat shel regel</i> [annual Sabbath celebration in honor of the Exilarch], or whether on all fast days... or whether on the Fast of Purim ...both at <i>Shacharit</i> and <i>Minchah</i> we read in [the portion of] <i>Va-yechal Moshe</i> (Exodus 32:11)
--	--

5) The Earliest Source for a Fast on the 13th of Adar

Mishnah, *Megillah* 1:1 (red. early 3rd century CE)

מגילה נקראת באחד עשר, בשנים עשר, בשלשה עשר, בארבעה עשר, בחמשה עשר, לא פחות ולא יותר. כרכין המוקפין חומה מימות יהושע בן נון קורין בחמשה עשר; כפרים ועירות גדולות קורין בארבעה עשר, אלא שהכפרים מקדימין ליום הכניסה	The <i>Megillah</i> can be read on the 11 th , 12 th , 13 th , 14 th , [and] 15 th [of Adar], no less and no more. The cities that are surrounded by a wall from the days of Joshua b. Nun [generally] read on the 15 th . Villages and large cities [generally] read on the 14 th , but the villages [may] advance their reading to <i>Yom ha-Kenisah</i> .
---	---

Bavli, *Megillah* 4a (red. 6th century CE)

אלא שהכפרים מקדימין ליום הכניסה: א"ר חנינא חכמים הקילו על הכפרים להיות מקדימין ליום הכניסה כדי שישפכו מים ומזון לאחיהם שבכרכין	"But the villages [may] advance their reading to <i>Yom ha-Kenisah</i> ": R. Hanina said: they were lenient with the villages [in allowing them] to advance [the <i>Megillah</i> reading] to <i>Yom ha-Kenisah</i> , so that they should provide enough drink and food for their brethren in the cities.
--	--

Midrash Tanhuma, *Bereshit* 3 (ca. late 8th – early 9th century CE)

ומאי יום הכניסה יום הקהל, דאמר מר שלשה עשר יום קהלה לכל היא דכתיב ובשנים עשר חדש הוא חדש אדר בשלשה עשר יום בו וגו' נקהלו היהודים בעריהם וגו' נקהלו וגזרו תענית בשלשה עשר באדר...זה ששינו מגילה נקראת וכו', ליושב בתענית שאסור לישב בתענית בשבת שאם חל י"ד להיות באחד בשבת אסור להתענות בשבת ובערב שבת נמי אסור מפני טורח שבת אלא מקדימין ומתעניין בחמישי שהוא אחד עשר באדר ואם חל ארבעה עשר בשבת אסור להתענות בע"ש מפני טורח שבת שצריך תענית סליחות ורחמים הוא, ואתי לאימנועי מכבוד שבת, וכבוד שבת עדיף מאלף תעניות, דכבוד שבת דאורייתא ותענית דרבנן ואתי כבוד שבת דאורייתא ודחי תענית דרבנן	The day of gathering, as it is stated (in the Talmud): The thirteenth was a day of gathering for all, as it is written (Esther 9:1–2): "In the 12th month, the month of Adar, on its thirteenth day ... the Jews gathered themselves in their cities." They gathered themselves and decreed a fast on the 13th of Adar...When the Mishnah taught that "the <i>Megillah</i> may be read (on the 11th, 12th, 13th ...)" that concerned one who is engaged in fasting, because it is forbidden to engage in fasting on Shabbat. [For example,] If the 14th falls on the first day of the week, it is forbidden to fast on Shabbat. It is also forbidden to fast on Erev Shabbat, because of the necessity of preparing for Shabbat. Rather, the fast is advanced to Thursday, which is the 11th of Adar. If the 14th falls on Shabbat, it is forbidden to fast on Erev Shabbat because of the necessity of preparing for Shabbat. The primary reason for a fast day is the recital of <i>selihot</i> and requesting mercy, and reciting these (instead of preparing for Shabbat) will detract from honoring the Shabbat. Honoring the shabbat is more important than a thousand fasts , for honoring the Shabbat is a commandment from the Torah, while the fast is a rabbinic decree. The Torah commandment of honoring the Shabbat takes precedence over the fast, a rabbinic decree.
--	---

6) Fasting on Shabbat

Iggeret of Pirkoi b. Baboi [Otsar ha-Geonim, p. 19, no. 41] (ca. late 8th–early 9th century CE)

וכל היושב בתענית בשבת ויעשה אותה כחול במזיד אין לו חלק לא בעולם הזה ולא בעולם הבא...וגדול עינוג שבת אחד יותר ממקריב אלף קרבנות ומאלף תענית	Likewise any who fasts on Shabbat and treats it as a weekday on purpose has no portion in This World, nor in the World to Come... And enjoyment of a single Shabbat is greater than bringing a thousand sacrifices, or than a thousand fasts.
--	--